

P Á L Y Á Z A T

A paraszti szőlőművelés és borkészítés
Buzsákon

Készítették: Gelencsér Gábor
Jancsekity Ferenc

A buzsáki Általános Iskola 8. osztályos
tanulói, a honismereti szakkör tagjai

SZŐLŐMŰVELÉS

/kérdőíves/

A szőlőhegy

1. Csak hegyen termelnek-e szőlőt, vagy sikon is?
Sikon is termelnek szőlőt nem csak hegyen.
2. Milyen fekvésű oldalakra telepítenek?
Déli fekvésű oldalakra telepítenek szőlőt.
3. Körül van-e véve a szőlő gyepüvel?
Nincs körül véve.
4. Vármegyei szőlőtérkép
-
5. Hogyan választják el egymástól a szőlőket?
Egy megadott szélességgel ez lehet 1-1,5 m-ig.
6. Hogyan helyezkednek el az út körül a szőlőparcellák és a présházak?
Mindig az utra néznek.
7. Sorszőlő /egy sor/, ezzel párhuzamosan haladó gyalogsövény /fejezet/.
Két fejezet közötti terület /pásztá/? /egy vágó szőlő/
Szőlőköz.
8. Hogyan nevezik a présház előtti térséget /gyótán/ ?
Pihenő.
9. Hogyan nevezik a szőlő két végénél meghagyott kisebb-nagyobb területet /szőlőföld, a kettő együtt "tisztás", maga a szőlővel beültetett terület: "szőlődehék" /?
Nincsenek meghagyva területek.
10. Vetnek-e bükkönyt a szőlőbe?
Nem vetnek.
11. Milyen szőlőfajtákat ismernek, hogyan változtak ezek a filoxéra óta?
Zalagyöngye, muskotáj, otelló, kékfrankos.
12. Vizhordó alkalmatosságok /ha nincs víz a szőlőhegyen, mivel hordják a hordómosáshoz?
Vödrökben - vannak kutak a szőlőhegyeken-
13. Szőlőültető furó.
A szőlőültető furó egy hosszú és éles furó amellyel 60-cm mélyre furnak.
14. Városi, községi pecsétek szőlőfűrttel, vagy szőlőmetszőkés ábrázolással /Sz.: levéltár/
Nincs.
15. Pincetűzhely, főzőfelszerelés /üst, vasháromláb/?
Pincetűzhely, égy vaskályha.

16. Présházszoba berendezés: /szalmafonatos ágy, régi székek, láda, szentképek stb./?
 Ágyak, székek, tükrök, szentképek és fatányérok.
17. A hegy közigazgatása: /hegymester, hegybíró, hegyhajdu, pásztor, esküdtek. Hányan vannak, hány évre választották őket?
 Csak^hegy pásztor van és általában 2 évre választják őket.
18. Évente hányszor gyűlnek össze az előljárók? /választás, gyepűjárás, bemondás/
 Kb. kétszer.
19. Volt-e hegységház, ahol a gyűléseket tartották? /volt_e kaloda/
 Nem.
20. Hegyjárás / a gyepüt a gazdája igazirsa ki, különben megbüntetik/
 Nincs ilyen, hogy hegyjárás.
21. Szőlő eladásánál volt-e a rokonoknak elsőbbségi joguk?
 Nem volt.
22. Büntették-e azt, aki a szőlőhegyen rendetlenkedett?
 Nem.
23. aki vizet vegyített a mustba
 aki szőlőjét gondtalanságból nem művelte
 aki többet fizetve elcsalta a más munkását?
 Azt megbüntették sokszor kizárták a hegyről.
24. Hogy folyt le a hegygyűlés?
 Összegyűltek egy olyan napon amelyik mindegyüknek megfelelt és ekkor beszélték meg ügyes-bajos dolgaikat a hegyről.
25. Mi történt a birságpénzekkel?
 Általában a hegyi kereszték felujítására költötték.
26. Volt-e fogadott ünnep jégverés ellen?
 Nem, de félreverték a harangokat.
27. Milyen kereszt van a szőlők előtt?
 Nagy kőkereszt.

A..PINCE

- 1; Van-e szőlő a ház melletti kertben?
 Igen.
2. Hol vannak a pincák?
 Általában a déli fekvésű helyeken.
3. Hány fajta pincét ismernek formája és építőanyaga szerint? /borona, lyukpince, bolthajtásos, terméskövekből kirakva.../
 Téglapince és tömés pince.
4. Együtt van-e a présházzal?

4. Nem egy fal válassza el őket.
5. Van-e szellőztető nyílása?
Van.
6. Hol van a tipróhely?
A présház egyik sarkában.
7. Pince: présház, belső pince
Présház, belső pince, alsó pince és pihenőszoba.
8. Pince: külső belső pince
-
9. Présház eszterje, zsalugátere?
Fából van.
10. Van-e a présháznak padlása?
Igen.
11. A tető zsupjának részfelnevezései: / alulról: segges, gica, gácázás, szegése/
Segges, gica és szegése.
12. Van-e tűzhely a pincében: /leírása/
Van. Vasból van téglalakú és kétajtó van rajta.
13. Van-e szoba a pince mellett?
Van.
14. Van-e istálló a pince mellett?
Nincs.
15. Laknak-e állatok ndóan a szőlőben?
Nem.
16. Mikor keletkeztek a pincék?
Amikor egy szőlős gazda akar magának.
17. Présházbeli ülőszék /gyökérből vagy.../
Fából vannak kifaragva.
18. Világítóeszközök /gyertyatartók/
Gyertyák és petróleum lámpák.
20. Borivó edények: a., csutorá
b., csobolyó, vászonkorsó
c., régi üvegekorsó
d., cserép korsó
e., cserép szájas kancsó
f., cserép kulacs, pereg kulacs
Régi üvegekorsó
21. Hogyan viszonylik a présházfelszerelés a vagyoni helyzethez?
Aki gazdagabb annak a felszerelése tisztább és több a pince butorzata pedig szebben faragott.
22. Maradt-e dézsmaszedés idejéből akópálca?
Nem.

A szőlő és megmunkálása

- 1; A szőlőtőke részei: /gyökerek, tőke, hajtások: szálvessző, biztosító csap, egyéves vessző, hónaljajtások, termő vessző/.
Miből nőnek ki a hajtások?
A tőkéből.
2. Milyen szőlőfajtákat termesztenek, s hogyan változtak ezek a filoxéra óta?
Zalagyöngye, muskotáj, otelló, kékfrankos.
3. Mi a véleménye ezekről?... különbségek...
-
4. Szoktak-e trágyázni, mikor mivel, hogy a n hordják fel a trágyát a hegyre?
Igen, és lovaskocsival szokták a trágyát kihordani a szőlőhegyre.
5. Hogyan ültetik a szőlőt /furó, szorító: kard alakú vaseszköz, a földet szorítják vele a vesszőhöz./
Először lyukat fúrnak a földbe és a vesszőt beleteszik és földdel hozzá szorítják.
6. Ültetni mikor a legjobb? /pl. holdtölte/
Eső után.
7. Hogyan kezelik az első években az újonnan ültetett tőkeét?
Visszametszik és öntözik.
8. Rossz vagy hiányzó tőkék pótlására szoktak-e dönteni úgy, hogy a rossz tőkét szüretkor letiporják, ősszel elássák, csak a két legszebb venyigét hagyva meg?
Igen.
9. Milyen kapákat használnak nyitásnál /nádolt széle, un. tehénorru kapa, csákány: két végének külön neve van/
Un. tehénorru kapa.
10. Mikor metszik a szőlőt?
Tavasszal.
11. Karácsony hetében szokás-e két három tőkét megmetszeni, hogy jó termés legyen?
Nem.
12. Hány fajta metszést ismernek, ... véleményét róluk...
1 félét mikor a nem után elvágják.
13. Szőlőmetszőkés /buka kés, bicske, döntőkés, kacor / régi metsző - olló s mikor jött divatba?
Szőlőmetszőolló és 1890-es években jött divatba.
14. Metszeni csak felmentibe jó-e?
Nem.

15. Mit csinálnak a venyigével, mire lehet felhasználni?
Tüzelésre vagy font kerítés építésre.
16. A venyigét estére összerakni, mert a boszorkányok reggekre vissza rakják?
-
17. A kocsira felrakáskor használnak-e favállát?
Igen.
18. Venyige kévekötöző /fadarabok, madzaggal/
Madzaggal van összekötve.
19. Mit csinálnak a kiöregedett tőkével?
Kivágják őket és fiatalokat ültetnek helyükre.
20. Fűrész, rámánán baltarésszel, a szőlőtőke tisztogatására?
-
21. Hogyan megy a bujtás, mikor?
A vesszőket a földbe leszurták és utána betemették és jól megöntözték.
22. Bujtóásó, gamó- a vessző kiakasztásához, hogy a munkát ne akadályozza, kapatisztító?
-
23. Szőlőhuroló kapa, amivel tavasszal a gatz eltávolították a szőlőből.
Saraboló alaku kapa.
24. Milyen gaz nő a szőlőben, mikor?
Zsiros paré, tikhur.
25. Hogyan állítják a karót a földbe, milyen szerszámot használnak hozzá?
Függőlegesen és szekercével a földbe verték.
26. Mikor kezdik leverni a karót/ mikor megjelent a karóbogár?
Mikor már a vessző elég nagy és meg lehet kötni.
27. Mikor jött divatba a szőlőkaró?
Az 1800-as években.
28. Hányszor kapálnak évente, ezek nevei? /első kapálás, ujitás/
Háromszor.
29. Fagy ellen szoktak-e füstölni? /fagyosszentek/
Nem.
30. Szőlőfája szedés: mikor a szőlő magasra nőtt hajtásait kacorral, sarlóval, kaszahegygel leverik/
-
31. Szoktak-e nemesíteni?
Igen.

32. Hushagyókedden mennek-e ki csak asszonyok a pincébe? /esetleg farsangkor/
Igen.
33. Hushagyókor tésztés kézzel megrázni a fát, vagy a tőkét, követ rátenni, hogy jó termés legyen?
Ilyen nem létezik.
34. Hushagyókor vesszőket vízbe állítani, ahogy nőnek, olyan termés legyen.
Ilyen nem létezik.
35. Hányszor kötöznek évente, mivel?
36. Kötözés közben énekelnek-e kiénekelő vagy kiházásító nótákat?
Igen énekelnek.
37. Régen hogyan permeteztek? /permetező szék/
Permetező szék.
38. Kereplő madarak ellen. Hány fajta van? /cserregő, esetleg szélkerékkal, kölykes kereplő/
Madárilyesztő, kereplő, cserregő.
39. Szokás-e Balázs napkor megkerülni a szőlőt, madarak kártevése ellen?
Nem.
40. Ugyanakkor a szőlő sarkán l-l tőkét megmetszeni ugyanazért?
Nem.
41. Kik őrzik a szőlőt éréskor? /lányok/
- Vannak-e ilyenkor kiházásítások?
42? Mivel foglalkoznak kint egész nap?
Mit visznek magukkal?
-
42. Kapáláskor, kötözéskor hogyan dolgoznak? /pl. mindenki egy sor elé áll, s aki elmarad, azt kicsufolják/
Mindenki két sorra áll és egymásnak besegitenek.
43. Mikor tilos a szőlő munka? /pl. Illés, Magdolna, Tüzes Margit, Sarlós Boldogasszony, Urnapján, Szt. Péter hetében, szombat délután, napkelte előtt és napnyugta után/
-
44. Voltak-e külön misék, körmenetek a termés biztosítása érdekében?
Nem voltak.

45. Bálint napkor megkerülik-e a szőlőt lólvajok, madarak kártevése ellen?
Nem.
46. Rontás ellen lókoponya vagy egyéb?
Nem volt.

A SZÜRET

1. Mikor szüretelnek, ven-e hagyományos napja, szokta-e mindenki egyszerre kezdeni?
Nincs hagyományos nap a kezdésre. Mindenki akkor szedi mikor megéri.
2. Hogyan készítik elő a szüretet?
-
3. Mivel mossák a hordót /borostyán ág és bojtortján főzete/
Melegé és hideg vízzel.
4. Bak: ezen szárítják a mosott hordót?
Igen.
5. Készítenek-e előre bort a szüretre?
Nem.
6. Kiket hívnak szüretelni /csak rokonokat vagy munkásokat is?/
Rokonokat és munkásokat is.
7. Hol gyülekeznek a szüretelők /a gazda házánál, vagy egyenesen a szőlőbe mennek/?
A gazda házánál.
8. Jelzik-e valahogy a szüret megkezdését? /riogatás lövöldözés/
Nem.
9. A szedők mennyi szőlőt kapnak / mindenki akkora kosárral, amekkorával jött/?
Mindenkori akkora kosárral amekkorával jött.
10. Milyen munkát végeztek a férfiak, nők, gyerekek?
A férfiak a szőlőt hordták, a nők szedték a gyerekek meg taposták.
11. Pontosan kinek mi a teendője?
A férfiak a szőlőt hordták, a nők szedték a gyerekek meg taposták.
12. Mivel vágják le a fürtöt?
késsel.
13. Szedéskor tesznek-e eladásra félre, mibe?
Nem.
14. Szedés végén tesznek-e minden tőke tövére 1-1 szemet, hogy jövőre is jól termő legyen?
Nem.
15. Miben viszik a fürtöt a présházhoz /régén csobor, ujabban put-

15. tony/? Vitték-e ezt ketten, vállra véve?
Puttonyban vitték de a szegényebbek sokszor vékában.
16. Tiprás előtt mivel nyomkodják a szőlőt /muszkoló/?
Muszkolóval.
17. Szokták-e tiporni is a szőlőt / sz. taposó zsák/, vagy csak örölni /fa őrlő/?
Örölni is szokták és tiposni is.
18. Tipráskor tettek-e a kádak szélére p. tipró széket?
Igen tipró széket tettek.
19. Tipró kád /leirása/
Egy nagy méretű kás amelynek alján van egy juk.
20. Mibe folyik a must a tipró kádból /bocska kisebb kád/
Egy kisebb kádba.
21. Ugyanakkor min folyik keresztül: szűrőkosáron-e vagy rostán?
Rostán folyik keresztül.
22. Mivel merik ki a mustot a bocskából / mustmerő, finak, kánforka/
és mibe? /fertálytartály/
Merőkével és egy hordóba.
23. Ebből mivel / tölcsérrel/ töltik a hordóba? /tőtike/
-
24. Hány fajta régi prést ismernek?
1 fajtát a régi csavaros fa prést.
25. Ismertek-e regős prést hozzacsatolt tipróval?
Nem.
26. Kik faragták a préseket?
Asztalosok.
27. A mai modern prés résznevezései...
-
28. Szokták-e vörösbörnál a bogyókat préselés előtt bogyótisztítóval elválasztani a kocsánytól, hogy a bor ne legyen fanyar?
Nem.
29. Akinek nem volt prése, zsákban kitaposta-e a szőlőt és a félig kinyomott törkölyt vitte el a szomszédhoz?
Nem.
30. A mustot borválnun keresztül öntik-e a hordóba?
Nem hanem töltikén.
31. Szokták-e az első pohár mustot megkóstoláskor kivinni a pincéből,
és azt mondani : Uram Jézus Segits?
Igen.
32. Volt-e szüreten hagyományos étel?
Nem.
33. Szokás-e szüretkor a tűz mellett táncolni?
Nem.

34. Szoktak-e a legjobb táncospárok számára versenyt rendezni?
Nem.
35. Különbség uradalmi és polgári szüret között?
Az urak nagy felhajtást csináltak a szüretnek.
36. Csinálnak-e szüreti fát, amit a gazdának adnak?
Nem.
37. KI megy legelől és leghátul a szüreti menetben? /pl. aki leg-
v utoljára lett kész a szedéssel?/
Akire esik a sor.
38. Van-e valami szüreti tánc?
Nincs.
39. Mióta van szüreti mulatság?
Kb. 100 év óta.
40. Hány csoportból áll a szüreti mulatság menete?
Kb. 10-15.
41. A tőkeén maradt szemeket szabad-e akárkinek leszedni, hogyan
mondják ezt?
Szabad és bilingérezésnek mondják.
42. Kap-e szüretkor mustot a gazdától a bognár, kádár, és tehén-
pásztor?
Igen.
43. Mikor takarnak, milyen eszközökkel?
-

BOR ÉS KEZELÉSE

1. Szüret után milyen munkák vannak a borral /lefejtés, kénezés,
lőrekészítés, időpontok./
Lefejtés 1 hét után kénezés utánna nap.
2. Van-e vessző vagy nyirfaabroncsu hordó?
Nincs.
3. Szokták-e a hordót faragással diszíteni?
Igen.
4. Hordó dugó ... /akona/, és nagyméretű hordónál?
-
5. Hordó osztályozása nagyság szerint?
Hány akós.
6. Mik a legnagyobb méretek?
100-150 akós.
7. anslogozó.
Ánslagozó csik.

8. Facsapok /ennek derékszögben megtörő tipusa: Bugyogó un. bádogból, ha forr a bor/?
 Facsapok: Kb. 20 cm hosszúak a csaprészt parafával bélelik.
9. A hordókat gerendára /csátér/ fektetik?
 Igen két darab gerendára fektetik.
10. Hordópucoló.
 Hordópucoló: arra szolgál, hogy a hordót kirisztítsa.
11. Nyereg, ugyancsak hordó fektetésére.
 -
12. Söprüvonyó / a hordóból a seprüt veszik ki vele/.
 Arra szolgál, hogy a hordóba lerakódott szőlőt /söprüt/ kipucolják a hordóból.
13. Hordóhajtó /rézsó/, ezzel emelik el tisztogatáskor a hordót a faltól.
 Ezzel a tárggyal segítik el a faltól a hordót.
14. Hordólétra /nagyobb hordó mellé/.
 Arra szolgál, hogy a gazdát hozzásegítse a bor felszívásához, nagy hordónál alkalmazzák.
15. Kujcsorja, amivel a hordót fel, meg leguritják a kocsiról.
 Fából készült hordó mozgatását segíti.
16. Hordó tisztításánál, ha kiveszik a fenekét, csinyezővel fesztik-e ki?
 Azzal.
17. Abroncsajtó /fakalapács/.
 Az abroncs felhzását segíti a dongákra.
18. Általában milyen pintérszerszámokat használnak?
 Általában abroncs felsegítő szerszámokat.
19. Hogy szerzik be a faanyagot β donga/?
 Jó fából készült deszkát hajlitanak dongává.
20. Kisebb-nagyobb szekercék hordóveréshez?
 Saját maguk készítik.
21. Fa-és vaskalapácsok a csapok beveréséhez, a karika hajlítására stb.
 Ugy készítik vagy vásárolják.
22. Tökből készített, diszített lopókat használtak-e?
 Igen.
23. Átszűrrik-e a bort szine miatt zabszalmán?
 Nem.
24. Hűtés: kigyót, békát a hordóba /kocsmá/?
 Nem.
25. Hogyan kezelik a nyulós bort /nyirfaseptün át, a hordóba kavicsot tesznek-e, hogy hüsen tartsa?
 A hordóba kavicsot tesznek.
26. Ha a bor megtörik... /tojáshab/?
 Nem.

2 7. Ha megpenészedik... /feltöltés/?

Igen.

28. Használnak-e cserépből készült borforralót /a hordólikba kerül, a gazok vizen mennek át/?

Igen.

29. Szoktak-e valamivel szint adni a bornak /bodza, fagyal/?

Igen más színű szőlővel.

30. Minden bort egyformán erjesztenek?

Igen.

31. Milyen borok vannak?

Muskotály, otelló, zalagyöngye, fekete rizling, kék frankos.

32. Melyik jobb, mint a másik?

Az a jobb amelyiknek magasabb a cukorfoka.

33. Milyiknek mályen az ize, színe, szaga? jellemzés!

Fekete rizling: színe kékes, ize savanykás.

34. Hogyan kell a bort megkóstolni?

Először megszagolni, kicsit megkóstolni.

35. Mi a vélenény a más vidék borairól?

• Számunkra nem olyan finomak.

36. Készítenek-e aszubort?

Igen.

37. Fűvesbort /ürmöst/?

Igen.

38. Ürmöshöz ajtós hordó való? Ha nem, mihez?

Nem. Az aszuhoz.

39. Hogyan adják el a bort /kimérés, nagyban/?

Kimérten és palackozva.

40. Régen kicsiztak-e vele, merre, miért és mennyiért adták el?

Kocsiztak és drágán adták el.

41. Szállították-e a Dunán?

Igen.

42. Vásárra vittek-e eladni?

Nem.

43. Kiméréskor akasztanak-e ki cégért /csak fenyőből, alatta szalag a bor színe szerint/? külön a mustnak, külön a bornak?

Igen.

44. Ki csinálta a cégért?

A gazda.

45. Hol történik a kimérés?

Kocsmában, pincéknél.

46. Használnak-e bormérő asztalt?

Igen.

47. Hogyan eladós hogyan meg...

47. Nagybani eladás hogyan megy /foglaló, hordóra pecsét, áldomás, ki mit ad hozzá/?
Pecsételés áldás jó kívánság,
48. Volt-e régen fertálykocsmá?
Igen.
49. Mértékegységek?
Liter, akó.
50. Régi kocsmák, kocsmafelszerelések: 1. gyertyatartó
2. bor-pálinka kimérő üveg
b icce, cégérhordó
- Igen.

MELLÉKTERMÉKEK

1. Mi a törköly?
Kipréselt szőlő.
2. Mit csinálnak belőle /csigere, ecet, pálinka / hogyan?
Pálinkát csinálnak, kifőzéssel.
3. Adják-e takarmánynak?
Igen.
4. A törkölyös hordót használják-e másra is /pl. gabonát tartanak benne?
Nem.
5. Folytott mustot csinálnak-e, hogyan?
Igen, lezárt hordóban.
6. Mikor isszák a folytott mustot /keresztelő, lagzi, ölés/, kik isszák /nők/?
Ha a gázosodás ideje elmúlik.
7. Mi a seprő, mire használják?
Hordó alján maradt szőlő, nem használják semmire.
8. Emlékeznek-e pálinkafőző kunyhóra?
Igen.
9. Régi pálinkafőző üst és egyéb hozzávaló?
Igen.
10. Miből főztek még pálinkát?
Törkőből és lehullott gyümölcsből.
11. Van-e még más neve is a pálinkának?
Van.
12. Hogyan készítik a mézes bort és pálinkát?
Elviszik a kifőzőhöz és kifőzik-
13. Pálinkás korsók?
Abban szállítják a pálinkát.

14. Hányféle pálinkát főztek /egyszeri főzés, stb./ mi a neve annak, ami a legelőször csöpög ki és a legerősebb?

-

AKIK A SZŐLŐVEL FOGLALKOZNAK

1. Mennyien élnek ebből a faluban, a megye lakosságából?
Senki sem, 50-100 van.
2. Vannak-e akiknek szántójuk nincs, csak szőlőjük?
Igen, mert nem tudják művelni.
3. Szokták-e bérbe adni a szőlőt, miért?
Igen mert nem tudják művelni.
4. A tulajdonoson kívül kiket foglalkoztat a szőlő?
A családba tartozókat.
5. Egy gazda a családjával együtt /ezek pontos munkaköre/ hónapról-hónapra mennyit foglalkoznak szőlővel?
Háziasszony, sokan.
6. Ha emellett szántójuk is van, melyiket tekintik fontosabbnak, az az utóbbi művelést hogyan végzik, mennyi időt fordítanak rá?
Egyformán foglalkoznak a szántóval is.
7. A termés hány %-át adják el szőlőben vagy borban, mennyit fogyasztanak el?
50 %-át.
8. A szomszédok, rokonok szerepe a szőlő megmunkálásánál?
Segítenek a művelésben.
9. Számít-e a szőlőbeli szomszédság, megegyezik-e az a falubeli szomszédsággal?
Igen.
10. Hogyan dolgozták meg a szőlőt a nagycsaládok idejében?
Bérmunkásokkal.
11. Fogadnak-e egészévre embert a szőlő gondozására?
Igen.
12. Milyen idős emberek ezek?
30-40 évesek.
13. Milyen ember a legalkalmasabb erre?
Dolgos, szorgalmas, becsületes ember.
14. Mi a fizetése?
Bor és pénz.
15. Másnak tud-e amellelt dolgozni?
Igen.
16. Mi a feladata?

16. Őrizni rendben tartani a szőlőt.
17. Kint lakik-e a szőlőben?
Nem.
18. Mettől-meddig tart a szolgálata?
Egész nap.
19. Télen mivel foglalkoznak?
A tőke őrzésével.
20. Sokan vannak-e a szőlőben?ilyenek?
Igen.
21. Hogyan megy a csőszfogadás?
-
22. Kiből adódnak csőszök?
Éber emberekből.
23. Milyen ember alkalmas erre a munkára?
Bátor.
24. Mi a felszerelése, kitől kapja?
Puska és a gazdától kapja.
25. Szolgálata mettől-meddig tart?
Volt már a kérdés.
26. Mi a bére?
Volt már a kérdés.
27. Hol lakik?
Volt már a kérdés.
28. Övé-e az utak mellettit fü a szőlőben?
Igen.
29. Hogyan hurcolkodik, adnak-e segítséget?
Nem.
30. Hány csősz van és hol /a falu határában/?
Öt, a pince soroknál.
31. Mikor kapja a bérét?
Ősz végén.
32. Végez-e szőlőmunkát? /permetezést/
Nem.
33. Kapáláskor és kötözéskor szokott-e valamit ka pni /pl. cipót/?
Igen.
34. Szabad-e a gyümölcsből a szőlőből elvinnie?
Igen.
35. Naponta hányszor kell területet bejárnia?
Sokszor.
36. Tolvajokkal szemben hogy viselkedik /zálogot vesz/?
Agresszív.
- 37.

37. Szőlő érésre fogadnak-e csősz alá pásztorokat, mi a fizetésük?
Igen, ugyanaz.
38. Kerepelésnél szoktak-e kiabálni, mit?
Igen, és azt, hogy hess!
39. Parittyát használnak-e madarat lőni?
Igen.
40. Mikor esküsznek a pásztorok, hogyan?
Beálláskor.
41. Van-e dudája a csősznek, mikor dudál vele? A gazda szokott-e dudálni, hogy lássa elaludt-e a csész.
Nincs, nem.
42. Nappal ki vigyáz helyette?
A gazda vágy másik csész.
43. Szüretre kiket hívnak dolgozni?
Fogadnak falubelieket.
44. Szüretkor szedi-e a csész a bérét, hogyan?
Nem.
45. Szüret után mit csinál?
Máshova megy dolgozni.
46. Járnak-e a szerelmesek a szőlőbe?
Igen.
47. Hogyan és a csész odakinnt?
Magányosan, békésen csendben.
48. Ha lejárt a szőlőpásztorok szolgálata isznak-e áldomást?
Igen.
49. Tesznek-e a csőszök jelet a szőlőhatárra, hogy ott jártak?
Igen megjelölik.
50. Milyen szőlő munkások voltak a régi uradalmakban?
Jobbágyok.

A SZŐLŐ ÉS TERMÉKEINEK SZEREPE A NÉP ÉLETBEN

1. Járnak-e ki télen a szőlőbe?
Igen, járnak.
2. Ünnepnep vasárnap járnak-e?
Ritkán járnak ki.
3. Szoktak-e összejönni a pincében bozozgatni?
Igen, szoktak.
4. Szilveszterkor, névnapkor, születésnapkor meghívja-e a gazda a barátait a pincébe?
Igen.

5. Pincében meg szokták-e beszélni a termelési módokat, hogyan terjedjenek az ujitások?
Igen, megszokták beszélni.
6. Szoktak-e főzni a pincében?
Nem.
7. Járnak-e a kocsmába, kik, innie vagy csak beszélgetni.
Szőlősgazdák nem iszunk a kocsmában.
8. Mi a vélenény a részegségtől?
Undorító dolog ha valaki sokat iszik,
9. A részegség fokozatai?
Ittas, túl ittas, részeg disznó.
10. Mikor nem illik inni?
Ha nem kínálnak.
11. Mi a véleménye a pálinkáról?
Káros a szervezetre.
12. Illett-e asszonyoknak bort inni, főleg régen?
Nagyon nem iszik.
13. Hogyan gyógyítják, ha valakiben "meggyul" a pálinka /tej, hagyma, lóganéj/?
Lóganéj.
14. Borköszöntők, bordalok?
A bordalokat a gazdák éneklik.
15. Kortyondi borcsiszár β akik sok bort elbirnak/?
-
16. Részeges emberrel újszülött gyermek első székletét kell-e meg-
etetni, hogy elhagyja?
Nem.
17. Kinek nem szabad bort, pálinkát inni /állapotos asszony,
szoptatós gyerek, fogadálomból/?
Állapotos asszony nak, szoptatós gyerekeknek.
18. Mit lehet tenni a borba, hogy valaki hamar berugjon?
90 %-os szeszt.
19. Fűszerezik-e a bort, esetleg gyümölcssel főzik?
Gyümölcssel főzik.
20. Mi ellen orvosság a mézes pálinka /keh/?
A köhögés ellen.
21. Szerelmi bájolás borral?
Marhaság.
22. Miegýebre használják még a szőlőt és részeit Pl. levele: ételhez
a kocs, éretlen szőlőszem, mint savanyító, borecet/?
Fűtéshez, kerítéshez.

23. Készül-e étel a borból?
Nem.
24. Uborka savanyításához használnak-e szőlő inat, zöld szőlőt?
Nem használtak.
25. Husvétkor megáldatják-e a bort a pappal?
Igen.
26. Mi a János álsása, János pohár?
-
27. Mi okozza a borvirágos orrot?
Ha valaki túl sokat iszik.
28. Ismeri-e a "háron fehér szőlőtőke" c. mondát?
Nem.
29. Mondatnak-e augusztusban új borral misét?
Nem.
30. A karácsony esti bort elteszik-e torokfájás ellen?
Igen.
31. Mikor van sa szőlőhegy ünnepe /aranyos hétső/?
Aranyos hétfőn.
32. Mikor van a szőlőhegy patrónusának ünnepe /Orbán/?
Orbán napkor május 25-én.
33. Van-e nyoma a régi egyházi szertatrásban annak, hogy a szőlőhegy védőszentjének borra, vagy szőlővel áldoztak?
Nincs.
34. Időjóslások: Fagyosszentek
Zsófia
Orbán
Medárd
Péter és Pál
Áldozócsütörtök
Sarlós Boldogszzony
Augusztusi melg
Egyed napja /szept.1./
Közeli hegyek
-
35. Találtak-e a szőlőben kapáláskor vaseszközöket?
Nem.
36. Koporsóba szoktak-e tenni bort vagy szőlőt?
Nem.
37. Aszálnak-e szőlőt, hogyan?
Nem.
38. Csinálnak-e vizes bort, milyen célra, kik isszák?
Igen. Társasági ünnepre, és akik nem annyira borozók azok isszák.

39. Milyen mértékben fogyasztják bort /naponta, ritkán/?
Naponta kb. 2 db.
40. Öregek reggelire isznak-e meleg bort, esetleg paprikával,
kenyérrel?
Nem.
41. A szőlőművelés keletkezésének mondái?

Adatközlő: Iváncsics József
személyi szám: 1 281230 1540
Buzsák Balaton u. 84.